

ارائه مدل راهکارهای بهبود اثربخشی روش تدریس ورزش در مدارس ابتدایی ایران با رویکرد گراند تئوری

سمیه نادری^۱، شهاب بهرامی^۲، محسن اسمعیلی^۳

۱- دانشجوی دکتری گروه مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۲- استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)

۳- استادیار گروه مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۹/۱۸

چکیده

هدف از این تحقیق ارائه مدل اثربخشی روش تدریس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی ایران با رویکرد نظریه داده بنیاد است. این پژوهش دارای رویکردی کیفی بود و از روش نظریه داده بنیاد (گراند تئوری) به عنوان روش تحقیق استفاده کرد. روش گردآوری داده‌ها، مطالعه مبانی نظری و مصاحبه‌های عمیق و باز با ۱۳ نفر از اساتید برجسته حوزه مدیریت ورزشی متخصص در حوزه تربیت بدنی مدارس و همچنین معلمان تربیت بدنی نخبه کشوری بود. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و تا حد اشباع نظری ادامه یافت. روایی این پژوهش توسط مصاحبه‌شوندگان و سپس اساتید متخصص مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. پایایی نیز با استفاده از روش مطالعه حسابرسی فرآیند نتایج ۷۷/۹٪ به دست آمد. برای تحلیل داده‌ها از روش مقایسه مداوم در طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد ۲۲ کد مفهومی و ۱۳ مقوله اصلی، از مهمترین عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی کشور است. به معلمان و متولیان درس تربیت بدنی، پیشنهاد می‌گردد به منظور اثربخشی روش تدریس تربیت بدنی از راهبردهای استخراج شده از این پژوهش، به کارگیری شیوه‌های نوین تدریس و روش تدریس به صورت فعال، ارزشابی (مستمر، هدفمند) و ایجاد کلاس‌های جذاب، استفاده نمایند.

واژگان کلیدی: درس تربیت بدنی، معلم درس تربیت بدنی، نظریه داده بنیاد، مدارس ابتدایی.

1. Email: ahmad_naderi12@yahoo.com

2. Email: bahramishahab@yahoo.com

3. Email: m.esmaeili@ssrc.ac.ir

مقدمه

تربیت بدنی، فرآیندی آموزشی-تربیتی است که در آن از فعالیت جسمانی به عنوان راهی برای کمک به دانش آموزان به منظور کسب مهارت، آمادگی، دانش و نگرش مثبت در راستای رشد مطلوب، کسب سلامت عمومی و به حداکثر رساندن فرصت‌ها برای اجرای فعالیت بدنی استفاده می‌شود. در واقع، تحقیقات و تجربیات موجود حاکی از آن است که تربیت بدنی می‌تواند موجب آمادگی بدنی، تندرستی، سلامتی عاطفی و اجتماعی، اخلاقی و معنوی ذهنی و عقلانی دانش آموزان ابتدایی شود و تأثیرات مثبت روی سایر شاخص‌های اجتماعی مانند درمان، بهداشت، شادابی و نشاط و اقتصاد و غیره داشته باشد (کاتوزیان و همکاران، ۲۰۱۷، ۴۷). بنابراین درس تربیت بدنی از جایگاه برجسته‌ای برخوردار است. از سوی دیگر داشتن برنامه درسی برای دروس مختلف و به خصوص درس تربیت بدنی از ملزومات اداره هر کلاسی است. در واقع می‌توان ادعان داشت برنامه‌های درسی موتور محرکه هر نظام آموزشی است و از اهمیت چشمگیری برخوردار هستند و بر اساس آن‌هاست که می‌توان در خصوص کم و کیف یک سیستم آموزشی در هر دوره و پایه‌ای اظهار نظر نمود و به ارزشیابی آن پرداخت. کشورهایی که توانسته باشند در زمینه طراحی، تدوین و اجرای مناسب این برنامه‌های درسی عملکرد بهتری داشته باشند، بی‌شک در تربیت نیروی انسانی نیز عملکرد به مراتب بهتری خواهند داشت. یکی از مهمترین عناصر برنامه‌های درسی که اغلب نظریه-پردازان این حوزه به آن اشاره نموده‌اند، تدریس است. در واقع طراحی و برنامه‌ریزی اتفاقات تدریس همواره یکی از وظایف کار متخصصان برنامه درسی است (اسدیان و همکاران، ۲۰۱۷، ۱۱۴). تدریس از جمله موضوعاتی است که از گذشته تا به امروز جزو دغدغه‌های اساسی پژوهشگران و نظریه‌پردازان تعلیم و تربیت در سرتاسر جهان بوده است. هنگامی که سخن از آموزش و پرورش یا آموزش عالی به میان می‌آید، مفاهیمی همچون معلم و به ویژه تدریس به مراتب بیشتر از سایر متغیرهای مربوط میان می‌شوند تا آنجا که حتی عده‌ای تدریس را مترادف با آموزش و پرورش تلقی کرده‌اند (فتحی آذر، ۲۰۱۲، ۵۸). یادگیری به عنوان یکی از مهمترین هدف‌های تربیتی، محصول تدریس است. به عبارت دیگر اگر تدریس منجر به یادگیری نگردد، می‌توان ادعا نمود که اصلاً تدریسی نیز صورت نگرفته است.

تدریس یک جریان پنج مرحله‌ای بنیادی است که شامل آمادگی (میزان تسلط معلم به مطالب، روش تدریس، ترتیب ارائه مطالب که برای کلاس از قبل تعیین کرده است)، ارائه مطالب (از قبل آماده و محتوای درس از چند روش نمایش، اجرا کردن، سخنرانی، کنفرانس یک روش را انتخاب کرده و به دانش آموز ارائه داده می‌شود)، کاربرد (دانش آموز مطالب را یاد گرفته و به معلم و کلاس درس ارائه می‌دهد معلم نواقص را رفع می‌کند)، ملاک (دانش آموز مهارت فنی و ذهنی درس را یاد می‌گیرد زمانی این کار اعتبار دارد که دانشجو چند بار مورد آزمایش قرار گیرد و به رفع معضلات آموزشی کمک می‌نماید)، ارزشیابی (ارزشیابی رسمی و نهایی؛ در این مرحله می‌خواهیم بررسی کنیم که دانش آموز تا چه حد مطالب را یاد گرفته؟ نقاط

ضعف کجاست؟ به تقویت پرداخته می‌شود که عامل انگیزشی است) می‌باشد (قورچیان و مالکی، ۲۰۱۶، ۴۴). در جریان روش تدریس باید هوشمندانه از میان راه‌های گوناگون بهترین راه انتخاب شود که با توجه به زمان و مکان و شرایط آموزش باشد. زیرا بهترین روش تدریس را خود مدرس رقم می‌زند (یعقوبی و قلی پور مقدم، ۲۰۱۲، ۳۹).

اهمیت و ثمربخشی روش‌های تدریس و یادگیری بهتر همواره مورد نظر دانشمندان و محققین علوم تربیتی بوده است. تاریخچه مطالعات نشان می‌دهد روش‌های تدریس چه در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و چه در ایجاد انگیزه و رضایت خاطر، پرورش شخصیت و رشد خلاقیت آنان مؤثر است، وظیفه معلمان در فرآیند تدریس تنها انتقال واقعیت‌های علمی به دانش‌آموزان نیست بلکه باید موقعیت و شرایط مطلوب یادگیری را فراهم نمایند و چگونه اندیشیدن و چگونه آموختن را به شاگردان بیاموزند (مقرب‌اللهی، ۲۰۱۲، ۴۹).

پس از سپری شدن پنج دهه از تحقیقات مربوط به اثربخشی تدریس معلم، متخصصان بر این باورند که تدریس اثربخش معلم یکی از مهمترین عواملی است که در نهایت منجر به یادگیری بهتر فراگیران می‌شود (هاتی^۱، ۲۰۰۹، ۷۳۳). پژوهشگران در ده سال اخیر کاوش‌های زیادی در ارتباط با تدریس اثربخش انجام داده‌اند و واژه‌های مختلفی در این مورد به کار برده‌اند. برای مثال تدریس خوب (وات کینز و ژانگ^۲، ۲۰۰۶، ۱۸۵)، تدریس اثربخش (ویچر^۳ و همکاران، ۲۰۰۱، ۵) و تدریس با کیفیت (دارلینگ و یانگ^۴، ۲۰۰۲). به نظر می‌رسد تمام واژه‌های به کار برده شده به توصیف مشابه یک خصیصه مورد نظر از بهترین نوع تدریس است. تدریس اثربخش و مؤثر یکی از شاخص‌های آموزش و پرورش پویا است. معلمان برای ایجاد یک تدریس اثربخش از راه و روش‌های خاصی استفاده می‌کنند و با توجه به موضوعات درسی از آن‌ها بهره می‌جویند. معلمانی موفق هستند که به شاگردان خود مطالب شناختی و اجتماعی را به خوبی عرضه می‌دارند و نحوه به کارگیری مؤثر از آن‌ها را می‌آموزند. معلمان خوب با آمادگی از نظر جسمی، روحی روانی و علمی وارد کلاس می‌شوند. آن‌ها برای تدریس از طرح درس استفاده می‌کنند و از دانش-آموزان در فرآیند یادگیری کمک می‌گیرند. نظارت مداومی بر کلاس و بر مطالب تدریس تسلط دارند. آن‌ها مدیریت شایسته‌ای در کلاس داشته و بانظم هستند و با خوشرویی با فراگیران برخورد می‌کنند. یک نکته از تدریس اثربخش و باکیفیت این است که معلمان اثربخش بیشتر از ماهیت وظایف و فعالیت‌هایشان

-
1. Hattie
  2. Watkins & Zhang
  3. Witcher
  4. Darling & Youngs

کار می‌کنند اما مشغله اصلی آن‌ها افزایش یادگیری و پرورش تفکر منطقی و انتقادی در دانش‌آموزان است (چن^۱، ۲۰۰۷، ۲۸۹).

یکی از عوامل افت تحصیلی، نامتناسب بودن روش‌های تدریس و عدم امکانات آموزشی با محتوای برنامه-هاست. به هر صورت باید از نیازهای آموزشی دانش‌آموزان آگاهی یافت. چون اگر برنامه درسی مطابق نیازهای دانش‌آموزان باشد، انگیزه آنان افزایش می‌یابد (فاوئی^۲، ۲۰۰۹، ۶۹). از نظر اسمیت^۳ (۲۰۰۹) دانش‌آموزان از کلاسی لذت می‌برند که نیازهای آنان را برآورده می‌سازد. به ویژه اگر خود دانش‌آموزان این نیازها را اعلام کنند (اسمیت، ۲۰۰۹، ۸۱).

از جمله کلاس‌های درسی که دانش‌آموزان با انگیزه در آن حاضر می‌شوند، کلاس‌های درس تربیت‌بدنی است (کوئنرستد^۴ و همکاران، ۲۰۰۸، ۲). تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس از دیرباز در کشور ما مورد توجه بوده است. تربیت‌بدنی در مدارس با شناسایی نخبگان ورزشی دانش‌آموز می‌تواند سبب اعتلای ورزش قهرمانی و حرفه‌ای کشور شود. ورزش و تربیت‌بدنی در مدارس، در اولین گام خود سلامت، شادی و نشاط را برای دانش‌آموزان به ارمغان خواهد آورد و این کارکرد مهم باید مورد توجه بیشتر قرار گیرد. دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان کشور بسیار نیازمند پرورش آمادگی جسمانی و توسعه سلامتی هستند. علاوه بر این رکن مؤثر توسعه ورزش و تربیت‌بدنی در مدارس و در بین دانش‌آموزان فرهنگ‌سازی برای آموختن این نکته به دانش‌آموزان است که ورزش می‌تواند در نشاط و سلامت آن‌ها مؤثر باشد. به نظر می‌رسد اولین گام برای داشتن جامعه‌ای سالم و نهادینه‌سازی فرهنگ ورزش و فعالیت‌های بدنی از مدارس آغاز می‌شود. در واقع، نقش تربیت‌بدنی به عنوان یکی از عوامل تأمین‌کننده سلامت جسمی و روانی جامعه دانش‌آموزان امری بدیهی است. بدین ترتیب که یک برنامه اصولی تربیت‌بدنی قادر است، ضمن تأمین سلامت جسمانی و روانی دانش‌آموزان، با ایجاد زمینه‌های مساعد برای پرورش استعدادها بالقوه آنان، موجب توسعه و پویایی کشور شود (فولان^۵، ۱۹۹۹، ۱۲۵).

توصیف وضعیت درس تربیت‌بدنی در مدارس کشور نشان می‌دهد که در همه تحقیقات، مشکلات و کمبودهای بسیار زیادی برای اجرای درس تربیت‌بدنی بیان شده است. اما مطالعات برای شناسایی درک معلمان از آموزش مؤثر با دو چالش مواجه هستند. یکی از این چالش‌ها این است که معلمان از زمینه‌های مختلف فرهنگی برخوردارند و ممکن است ارزیابی متنوعی از ویژگی‌های آموزش مؤثر داشته باشند (کای و وانگ^۶، ۲۰۱۰، ۲۶۶). به عنوان مثال، تحقیقات نشان داده است معلمان در چین و هنگ کنگ تمایل

-
1. Chen
  2. Fauee
  3. Smith
  4. Quennerstedt
  5. Fullan
  6. Cai & Wang

دارند آموزش‌های مؤثر را به عنوان آموزش معلم محور با یک ساختار منسجم داشته باشند، در حالی که معلمان ایالات متحده بر آموزش آموزنده برای آموزش مؤثر تمرکز می‌کنند (کیزر و والس‌تد^۱، ۲۰۰۷، ۳۴۲). با این وجود، پژوهش‌های زیادی در مورد آموزش و یادگیری مؤثر انجام شده است تا اطلاعات بیشتری در این خصوص وجود داشته باشد (منگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۶، ۴۶۲).

دانش‌آموزان با نیازها و تجربه‌های متفاوتی وارد کلاس‌های تربیت‌بدنی می‌شوند. آن‌ها می‌خواهند در این کلاس‌ها، آزادانه به فعالیت بپردازند، با هم شوخی کنند، مهارت‌های جدید را یاد بگیرند، ابراز وجود کنند، برای گروه عضو شایسته‌ای باشند و عملاً شایستگی و موفقیت خود را احساس کنند. معلمان تربیت‌بدنی، بر اساس تجربه، آمادگی حرفه‌ای، علاقمندی و تعهد اخلاقی که نسبت به انجام وظیفه خود (تربیت‌بدنی چیست و چه هدفی را دنبال می‌کند؟) و خواست دانش‌آموزان (معلم برای دانش‌آموزان چه کاری می‌تواند انجام دهد؟) دارند، به عرصه تربیت‌بدنی مدارس وارد می‌شوند. برخی از معلمان تربیت‌بدنی، بیشتر وقت کلاس خود را به رقابت‌های گروهی و اندکی آموزش مهارت‌ها اختصاص می‌دهند. اغلب آن‌ها بر این باورند که هدف از تربیت‌بدنی ایجاد سرگرمی برای دانش‌آموزان است، نه توسعه مهارت. آن‌ها ممکن است فقط به خاطر تعهد و التزامی که در قبال آموزش و پرورش دارند، در این حرفه مشغول به کار شده باشند و به مربیگری و آموزش تربیت‌بدنی علاقه‌ای نداشته باشند (جهان‌دیده و لطفی، ۲۰۱۶، ۱۲). از این‌رو معلمانی که بی‌انگیزه باشند، نمی‌توانند تدریس اثربخشی داشته باشند (شانگ^۳، ۲۰۱۸، ۳۳۵). همچنین تفاوت در نگاه به درس تربیت‌بدنی از سوی معلمان این درس، روش تدریس آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد (چن^۴ و همکاران، ۲۰۱۷، ۸۰۸۹). بنابراین یکی از مشکلات حال حاضر تدریس درس تربیت‌بدنی در مدارس کشور، نبود نگاه مشترک بین معلمان این درس و همچنین عدم شناخت کافی در خصوص هدف این رشته است که منجر به ضعف در تدریس آن گردیده است (جهان‌دیده و لطفی، ۲۰۱۶، ۱۲).

پژوهش‌های مختلف نشان دادند تعامل خوب بین معلم و دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی برای ارائه یک درس خوب ضروری است (چن و ژیاو^۵، ۲۰۱۷، ۷۰۲۶). همچنین، استفاده از آموزش نوآورانه در تدریس کلاس‌های ورزشی مدرن، برای معلمان تربیت‌بدنی ابتدایی لازم است که توانایی‌های خلاقانه خاصی داشته باشید تا بتوانید استعدادها را برجسته خلاق را پرورش دهید. آموزش تربیت‌بدنی باید نقش اصلی دانش‌آموزان در روند آموزش را بازی کند، دانش‌آموزان را از یادگیری غیرفعال به دانش‌فعال تغییر دهند، فعالیت‌های آموزشی را به تفکر فعال دانش‌آموزان، روشن ساختن تفکر دانش‌آموزان و نوآوری آن‌ها

-
1. Kaiser & Vollstedt
  2. Meng
  3. Shang
  4. Chen
  5. Chen & X ۵

هدایت کند (شانگ، ۲۰۱۸، ۳۳۵). به صورت کلی در پژوهش‌های گوناگونی به بررسی روش‌های تدریس در کلاس‌های تربیت‌بدنی مدارس پرداخته شده است (سانگ^۱، ۲۰۱۹، شانگ^۲، نیو^۳، ۲۰۱۷، چن و همکاران، ۲۰۱۷، رایلوا و دی توره^۴، ۲۰۱۷، چن و ژیانو^۵، ۲۰۱۷، هوسین^۶، ۲۰۱۵) و هر یک از این نویسندگان، به گزارشی در خصوص مزایا و معایب روش‌های تدریس خود پرداخته‌اند. استفاده از نتایج این پژوهش‌ها به دلیل آن‌که در خارج از کشور انجام شده است، در ایران کاربرد چندانی ندارد اما می‌توان به عنوان الگوی کار استفاده نمود. در داخل کشور نیز پژوهش‌هایی در خصوص تدریس اثربخش در موارد گوناگون انجام شده است. از جمله در پژوهش اشراقی و کبیری (۲۰۱۴) که به بررسی الگوی درس تربیت‌بدنی در مدارس با جمعیت بالا اشاره کرده بودند و در پژوهش آزمون (۲۰۱۴) که به بررسی الگوهای تدریس درس تربیت‌بدنی در مدارس کشور پرداخته بود. اما ضعف اصلی این پژوهش‌ها، عدم شناسایی عوامل مؤثر بر تدریس اثربخش درس تربیت‌بدنی در قالب الگوی پارادایمی نظریه داده‌بنیاد است. از این‌رو با توجه به ضعف مبانی نظری در این خصوص و همچنین اهمیت انجام این پژوهش، پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سؤال است که راهکارهای بهبود اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی کشور، کدامند؟ بنابراین هدف از انجام این پژوهش ارائه مدل راهکارهای بهبود اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران با رویکرد نظریه داده بنیاد است.

روش پژوهش

این مطالعه از نوع پژوهش‌های کیفی است. هدف این پژوهش ارائه مدل اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران است. این کار با انجام پژوهش کیفی از نوع نظریه داده بنیاد (گراندتئوری) که شیوه آن اکتشافی است، انجام شد. در این تحقیق از طریق بررسی ادبیات و مصاحبه اکتشافی نسبت به شناسایی عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران از روش برخاسته از داده‌ها و به شیوه تحلیل محتوا (کدگذاری واحد تحلیل، مقوله‌ها و واحد ثبت) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جامعه آماری پژوهش را برای انجام مصاحبه میدانی، اساتید برجسته حوزه مدیریت ورزشی متخصص در حوزه تربیت‌بدنی مدارس و همچنین معلمان تربیت‌بدنی نخبه کشوری تشکیل دادند. این افراد، به صورت هدفمند، برای مصاحبه‌های کیفی در موضوع پژوهش انتخاب گردید (۱۳ مصاحبه با ۱۳ نفر و تا حد اشباع

-
1. Song
  2. Niu
  3. Raiola & Di Tore
  4. Chen & Xiao
  5. Husain

نظری ادامه یافت). پس از تحلیل ادبیات و برای تکمیل راهکارهای بهبود اثربخشی روش تدریس تربیت-بدنی در مدارس ابتدایی ایران، با ۱۳ نفر از جامعه آماری مصاحبه شد تا فهرست عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس ورزش در مدارس ابتدایی ایران تکمیل گردد. قبل از انجام دادن مصاحبه و به همراه سؤالات مصاحبه، نامه‌ای با امضای پژوهشگر مبنی بر تعهد اخلاقی در نگهداری مفاد مصاحبه و مشخصات مشارکت کنندگان و انتشار نکردن آن ارسال شد. همچنین، با اطلاع مشارکت کنندگان تمام مصاحبه‌ها ضبط و برای استخراج نکات کلیدی بررسی شد. پس از اعلام موافقت، مصاحبه‌ها با محوریت تلقی، برداشت و شاخص‌های مورد نظر برای عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران و مهم‌ترین راهکارها، برگزار شد. در مصاحبه‌های انجام شده پاسخگویان به سؤال مورد نظر در مورد ارائه مؤلفه یا شاخص جدید و یا تأیید مؤلفه‌ها و شاخص‌های گردآوری شده ابراز نظر کردند.

مراحل کدگذاری در نظریه داده بنیاد شامل:

۱. گام اول: کدگذاری باز^۱

۲. گام دوم: کدگذاری محوری^۲

۳. گام سوم: کدگذاری انتخابی^۳

گام اول: کدگذاری باز

این مرحله از روش نظریه داده بنیاد بلافاصله بعد از اولین مصاحبه انجام می‌شود. به عبارت دیگر، محقق پس از هر مصاحبه شروع به پیدا کردن مفاهیم و انتخاب برچسب‌های مناسب برای آن‌ها و ترکیب مفاهیم مرتبط می‌کند. مراحل کدگذاری باز عبارت است از:

۱. **تحلیل و کدگذاری:** در این مرحله، پژوهشگر باید به کدگذاری همه رویدادها توجه کند. ممکن است از درون یک مصاحبه یا متن کدهای زیادی استخراج شود؛ ولی وقتی داده‌ها به طور مرتب مورد بازنگری قرار می‌گیرد کدهای جدید احصا و کدهای نهایی مشخص می‌شوند.

۲. **جدول کدگذاری باز:** شامل دو قسمت است. جدول کدهای اولیه استخراجی از مصاحبه‌ها و جدول طبقه‌های استخراج شده از مفاهیم به همراه کدهای مفهومی آن‌ها.

گام دوم: کدگذاری محوری

در مرحله دوم کدگذاری که به آن کدگذاری محوری گفته می‌شود، پژوهشگر یکی از طبقه‌ها را به عنوان طبقه محوری انتخاب کرده و آن را تحت عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند مورد کاوش قرار می‌دهد

---

1. Open Coding
2. Axial Coding
3. Selective Coding

و ارتباط سایر طبقه‌ها را با آن مشخص می‌کند. ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در پنج عنوان می‌تواند تحقق داشته باشد (کوربین و استراوس^۱، ۲۰۰۸، ۲۹۸).

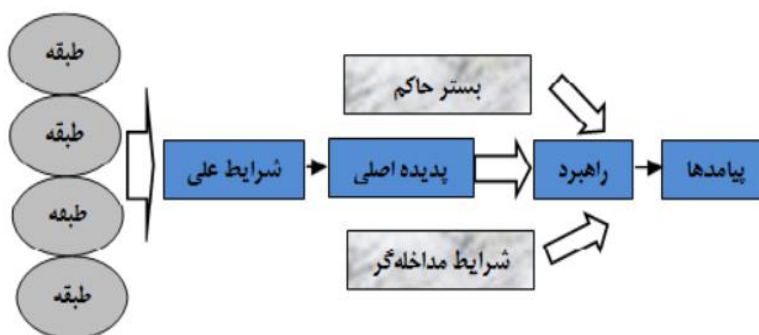
۱. **شرایط علی:** این شرایط باعث شکل‌گیری پدیده یا طبقه محوری می‌شوند. این شرایط مجموعه‌ای از طبقه‌ها و ویژگی‌هایشان است که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۲. **راهبردها (کنش‌ها و تعاملات):** بیانگر رفتارها، واقعیت‌ها و تعاملات هدف‌داری هستند که تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و بستر حاکم حاصل می‌شوند.

۳. **بستر حاکم:** به شرایط خاصی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند بستر گفته می‌شود و تمیز آن‌ها از شرایط علی مشکل است. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، طبقه‌ها یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند، در مقابل شرایط علی، مجموعه‌ای از متغیرهای فعال است. گاهی اوقات متغیرهای بسیار مرتبط را ذیل شرایط علی و متغیرهایی با ارتباط کمتر را ذیل بستر حاکم طبقه‌بندی می‌کنند.

۱. **شرایط مداخله‌گر:** شرایطی هستند که راهبردها از آن‌ها متأثر می‌شوند. این شرایط را مجموعه‌ای از متغیرهای میانجی و واسط تشکیل می‌دهند. شرایط مداخله‌گر، شرایط ساختاری هستند که مداخله سایر عوامل را تسهیل یا محدود می‌کنند و صبغه علی و عمومی دارند.

۲. **پیامدها:** برخی از طبقه‌ها بیانگر نتایج و پیامدهایی هستند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. این روش کدگذاری که اصطلاحاً به آن مدل پارادایمی کدگذاری محوری گفته می‌شود توسط کوربین و استراوس (۲۰۰۸) ارائه شده است. به این دلیل محوری گفته می‌شود که کدگذاری حول «محور» یک طبقه انجام می‌شود (شکل شماره ۱).

شکل ۱- مدل پارادایمی کدگذاری محوری (منبع: بازرگان، ۱۳۹۷، ۳۹).

گام سوم: کدگذاری انتخابی (گزینشی)

روند انتخاب مقوله اصلی به طور منظم و سیستماتیک آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پرکردن جاهای خالی با مقولاتی که نیاز به اصلاح و گسترش دارند. این روند شامل چند گام است: اولین قدم متضمن توضیح خط اصلی داستان است. گام دوم، ربط دادن مقولات تکمیلی بر حول مقوله اصلی با استفاده از یک پارادایم (که در کدگذاری محوری توصیف شده است) است. گام سوم، مرتبط ساختن مقولات به یکدیگر در سطح بعدی است. گام چهارم، به تأیید رساندن آن روابط در قبال داده‌ها است. آخرین قدم، تکمیل مقولاتی است که اصلاح و یا نیاز به بسط و گسترش دارند.

روایی و پایایی داده‌ها (قابلیت اعتماد تحقیق)

در این پژوهش برای بررسی روایی، یافته‌های پژوهش را برای مشارکت‌کنندگان ارائه و متن نظریه توسط آن‌ها مطالعه و دیدگاه‌های آن‌ها اعمال شده است. در پایان، این پژوهش توسط اساتید مورد مطالعه و بازبینی قرار گرفت و مواردی جهت اصلاح یا تغییر نظریه نهایی بیان شده است. یکی از راه‌های نشان دادن پایایی، مطالعه حسابرسی فرآیند آن است. نتایج پایایی، زمانی قابل حسابرسی هستند که محقق دیگر بتواند مسیر تصمیم به کار رفته توسط محقق در طول مصاحبه را نشان دهد. بنابراین محقق پایایی داده‌ها را از طریق نشان دادن مسیر تصمیمات خود و همچنین قرار دادن تمامی داده‌های خام، تحلیل شده، کدها، مقوله‌ها، فرآیند مطالعه، اهداف اولیه و سؤال‌ها در اختیار اساتید راهنما و مشاور قرار داد. با حسابرسی دقیق صاحب‌نظران درستی تمام گام‌های تحقیق مورد تأیید قرار گرفت. علاوه بر این در تحقیق کنونی از روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شده است. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از یک دانشجوی مقطع دکتری مدیریت ورزشی درخواست شد تا به عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت کند. آموزش‌ها و تکنیک‌های لازم جهت کدگذاری مصاحبه‌ها به ایشان انتقال داده شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در نظر دو نفر مشابه هستند با عنوان «توافق» و کدهای غیر مشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرد. درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد:

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات} * 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

نتایج حاصل این کدگذاری در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱- نتایج بررسی پایایی دو کدگذار

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	اول	۷۱	۲۹	۱۱	٪ ۸۱/۶
۲	دوم	۶۹	۲۵	۹	٪ ۷۲/۴
۳	سیزدهم	۵۰	۲۰	۸	٪ ۸۰/۰
	کل	۱۹۰	۷۴	۲۸	٪ ۷۷/۹

همان‌طور که جدول شماره ۱ نشان می‌دهد، تعداد کل کدهای ثبت شده توسط هر دو نفر (محقق و فرد همکاری کننده) برابر ۱۹۰، تعداد کل توافقات بین این کدها ۷۴، و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها ۲۸ است. پایایی بین دو کدگذار با استفاده از فرمول ذکر شده ۷۷/۹٪ است که از ۶۰٪ بالاتر بود. بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

نتایج

تحلیل وضعیت جمعیت شناختی

جدول ۲- ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش

جنسیت	گروه‌های نمونه					
	معلم ورزش نمونه	استاد دانشگاه	بیشتر از ۱۰ سال	۶-۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	فروانی
زن	۴	۹	۶	۴	۳	۹
مرد	۴	۶۹/۲	۴۶/۱	۳۰/۸	۱۵/۴	۶۹/۲
	۳۰/۸	۳۰/۸	۶۹/۲	۴۶/۱	۳۰/۸	۱۵/۴

نتایج بخش توصیفی مربوط به ویژگی‌های جمعیت شناختی پژوهش نشان داد ۱۵/۴ درصد کمتر از ۵ سال، ۳۰/۸ درصد ۶ تا ۱۰ سال و ۴۶/۱ درصد بیشتر از ۱۰ سال سابقه داشتند. همچنین مشخص شد ۶۹/۲ درصد استاد دانشگاه و ۳۰/۸ درصد معلم تربیت‌بدنی نمونه بودند. نهایتاً مشخص شد ۳۰/۸ درصد زن و ۶۹/۲ درصد مرد بودند.

گام اول: کدگذاری باز

الف) کدگذاری اولیه یک نمونه از مصاحبه‌ها

در ادامه، کدهای پرتکرار استخراج شده و تعداد فراوانی آن‌ها در جدول شماره ۳ گزارش شده است. همچنین شواهد گفتاری از برخی مصاحبه‌شوندگان نیز ارائه شده است.

جدول ۳- کدهای اولیه به همراه شواهد گفتاری و فراوانی هر کد

ردیف	کدهای اولیه	فراوانی	شواهد گفتاری
۱.	تجربه	۱۰	تجربه معلمان تربیت‌بدنی از اهمیت بسیاری برخوردار است. معلمان با تجربه می‌دانند که در زمان‌های حساس، چگونه تصمیم صحیحی اتخاذ نمایند.
۲.	تخصص	۱۰	در کنار تجربه، تخصص معلمان نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است. خوشبختانه آموزش و پرورش با برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت، سعی در افزایش و بهبود تخصص معلمان نموده است.
۳	مهارت ارتباطی	۷	معلم تربیت‌بدنی باید توانایی برقراری ارتباط با دانش‌آموزان، والدین و مدیران مدرسه و آموزش و پرورش را داشته باشد.
۴	توانایی کنترل کلاس	۸	با توجه به جمعیت بسیار زیاد دانش‌آموزان در کلاس‌های تربیت‌بدنی، معلمان تربیت‌بدنی باید توانایی کنترل کلاس را داشته باشند.
۵	مسئولیت و اخلاق	۷	معلمان تربیت‌بدنی به عنوان متولیان آموزش دانش‌آموزان، وظایف مهم و خطیری بر عهده دارند که باید از در این مسیر از فاکتورهای اخلاقی نیز استفاده نمایند.
۶	نوآوری و خلاقیت	۵	در حال حاضر دیگر نمی‌توان از روش‌های قدیمی و منسوخ شده در اداره کلاس تربیت‌بدنی استفاده نمود. بنابراین داشتن خلاقیت و نوآوری برای معلمان تربیت‌بدنی بسیار ضروری می‌باشد.
۷	نگرش والدین	۸	در سال‌های گذشته، والدین به درس تربیت‌بدنی به عنوان درسی بی‌اهمیت می‌نگریستند ولی خوشبختانه در سال‌های اخیر شاهد بهبود نگرش والدین نسبت به این درس بوده‌ایم. در صورتی که والدین نگرش مناسبی به این درس داشته باشند، می‌توانند به معلمان تربیت‌بدنی در اداره هر چه بهتر کلاس کمک نمایند.
۸	نگرش مسئولین	۶	مسئولین باید شرایط و امکانات لازم برای این درس را در مدارس مهیا نمایند. این امر تا زمانی که مسئولین نگرش مثبتی به این درس نداشته باشند، محقق نمی‌شود.
۹	نگرش دانش‌آموزان	۲	دانش‌آموزان باید نگاهی غیر از زنگ ورزش و تفریح به این درس داشته باشند. یعنی باید نگرش آن‌ها نسبت به این درس تغییر کند.

ادامه جدول ۳- کدهای اولیه به همراه شواهد گفتاری و فراوانی هر کد

ردیف	کدهای اولیه	فراوانی	شواهد گفتاری
۱۰	به کارگیری شیوه‌های نوین تدریس	۹	شیوه‌های نوین بسیاری برای درس تربیت‌بدنی وجود دارد که معلم می‌تواند با کمی خلاقیت از آن‌ها استفاده نماید، مثل روش مشارکتی، آموزش انفرادی، آموزش مستقیم و ...
۱۱	روش تدریس به صورت فعال	۶	با درگیر کردن دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی به صورت فعال، می‌توان اهداف کلاس را به صورت مناسبی پیاده نمود.
۱۲	آمادگی جسمانی	۹	بهبود آمادگی جسمانی از اهداف اصلی درس تربیت‌بدنی می‌باشد.
۱۳	مهارت‌های ورزشی	۷	مدرسه و درس تربیت‌بدنی فرصت مناسبی را برای بهبود مهارت‌های ورزشی فراهم می‌آورد.
۱۴	مهارت‌های حیطه عاطفی	۵	در محیط کلاس تربیت‌بدنی است که دانش‌آموزان فرصت برقراری ارتباط هدفمند را پیدا می‌کنند. ایجاد ارتباطات عاطفی نیز در این زمان‌ها اتفاق می‌افتد.
۱۵	ارزشیابی مستمر	۴	نحوه ارزشیابی در بهبود روش تدریس بسیار اهمیت دارد. ارزشیابی مستمر یکی از روش‌های ارزشیابی می‌باشد.
۱۶	ارزشیابی هدفمند	۳	ارزشیابی هدفمند، نوع دیگری از انواع ارزشیابی است که باید برای درس تربیت‌بدنی، از آن استفاده نمود.
۱۷	ایجاد کلاس‌های جذاب	۶	معلمان می‌توانند از قوه خلاقیت خود برای جذاب نمودن کلاس‌های خود استفاده نمایند.
۱۸	امکانات آموزشی	۱۲	امکانات ورزشی و کمبود آن به عنوان یک معضل مهم در تربیت‌بدنی مدارس کشور می‌باشد. بسیاری از مدارس ما از فضای مناسبی برای برگزاری این کلاس برخوردار نیستند.
۱۹	بودجه	۱۰	کمبود منابع مالی و بودجه، عاملی در جهت دست نیافتن به اهداف در نظر گرفته شده است.
۲۰	برنامه‌ریزی	۵	برنامه‌ریزی و تدوین راهبردهای آن، از اهمیت بسیاری برخوردار است. معلمان تربیت‌بدنی باید برای هر جلسه درسی خود برنامه مدنی داشته باشند.
۲۱	کارمندگزینی	۴	انتخاب نیروی انسانی شایسته برای آموزش و پرورش بسیار مهم می‌باشد. به خصوص برای انتخاب معلمان تربیت‌بدنی اهمیتش بیشتر می‌شود.
۲۲	مدیریتی	۴	در بحث سازمانی که پشتوانه معلمان تربیت‌بدنی و اعمال روش تدریس مناسب است، عوامل مدیریتی بسیار مهم می‌باشد.

ب) کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات (ادامه نظریه داده بنیاد): در مرحله بعد، چند کد مفهومی تبدیل به یک مقوله می‌شود. در جداول زیر قسمت کوچکی از نتایج کدگذاری باز بر اساس کدهای مفهومی و مقولات آورده شده است.

جدول ۴. کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات

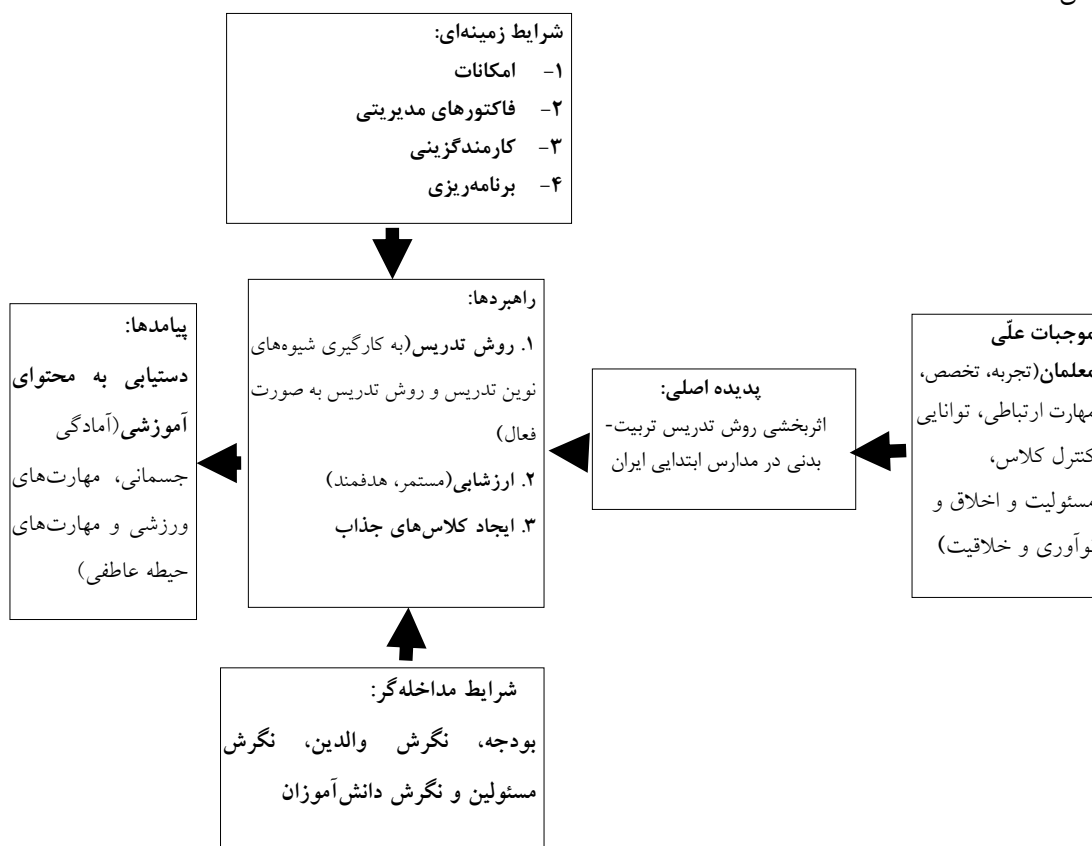
تکرار مقوله‌ها	مقوله‌ها	ویژگی‌های استخراج شده از گزاره‌های کلامی (مفاهیم)
۴۷	معلمان	تجربه تخصص مهارت ارتباطی توانایی کنترل کلاس مسئولیت و اخلاق نوآوری و خلاقیت
۸		نگرش والدین
۶		نگرش مسئولین
۲		نگرش دانش‌آموزان
۱۵	روش تدریس	به کارگیری شیوه‌های نوین تدریس روش تدریس به صورت فعال
۲۱	محتوای آموزشی	آمادگی جسمانی مهارت‌های ورزشی مهارت‌های حیطه عاطفی
۷	ارزشیابی	مستمر هدفمند
۶		ایجاد کلاس‌های جذاب
۱۲		امکانات آموزشی
۱۰		بودجه
۵		برنامه‌ریزی
۴		کارمندگزینی
۴		مدیریتی

نهایتاً ۲۲ کد مفهومی (۱۴۷ تکرار) و ۱۳ مقوله اصلی استخراج شد.

گام دوم: کدگذاری محوری

بر اساس نظریه استراوس و کوربین (۲۰۰۸)، از مدل پارادیمی (شکل ۱) استفاده شد.

مدل مفهومی عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران در شکل ۲ نشان داده شده است:

شکل ۲- مدل مفهومی عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی ایران

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد ۲۲ کد مفهومی و ۱۳ مقوله اصلی، از مهمترین عوامل مؤثر بر اثربخشی روش تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی کشور است. مشخص گردید موجبات علی شامل معلمان (تجربه، تخصص، مهارت ارتباطی، توانایی کنترل کلاس، مسئولیت و اخلاق و نوآوری و خلاقیت) است. از جمله پژوهش‌هایی که به این مسئله پرداخته‌اند، شانگ^۱ (۲۰۱۸) است. ایشان در پژوهشی، عنوان نمود نوآوری و خلاقیت از ملزومات معلمان تربیت‌بدنی در

1. Shang

مدارس (به خصوص مدارس ابتدایی) است. معلمان باید از خلاقیت بالایی در آموزش برخوردار باشند و از روش‌های سنتی نباید استفاده نمود. نیو^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی دریافت عوامل مؤثر بر توسعه آموزش‌های ورزشی در کالج‌ها و دانشگاه‌ها عبارتند از: سیستم مواد آموزشی ورزشی عقب مانده است؛ کیفیت آموزش معلمان باید بهبود یابد؛ فقدان مفهوم نوآوری در تدریس تربیت‌بدنی؛ پیکربندی امکانات ورزشی باید کامل باشد و سیستم ارزیابی تدریس منطقی نیست. هوسین^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی با هدف ارزیابی اثربخشی آموزش معلم تربیت‌بدنی با استفاده از مدل اثربخشی معلم بلا جوزف^۳ (۲۰۱۳) دریافت معلمان باید تلاش‌هایی را برای افزایش علاقه دانش‌آموزان برای یادگیری موضوع جسمانی انجام دهند، زیرا تنها ۶۴/۶ درصد از دانش‌آموزان نشان می‌دهند که آموزش جسمانی یک موضوع جذاب است. بنابراین، پیشنهاد شده است معلمان باید حرفه‌ای بودن خود را بهبود بخشند. بنابراین به صورت کلی، نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های شانگ (۲۰۱۸)، نیو (۲۰۱۷) و هوسین (۲۰۱۵) همخوان و هم‌راستا است. پژوهشی که نتایجش مغایر با نتایج این پژوهش باشد، مشاهده نگردید.

همچنین مشخص گردید شرایط زمینه‌ای شامل امکانات، فاکتورهای مدیریتی، کارمندگزینی و برنامه‌ریزی است. زندی و فراهانی (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان مطالعه تطبیقی وضعیت تربیت‌بدنی آموزش و پرورش در ایران با کشورهای آمریکا و کانادا، دریافتند می‌بایست در برنامه درسی تربیت‌بدنی آموزش و پرورش ایران با دیدگاهی وسیع‌تر تدوین شود. تقویت مهارت‌های برنامه‌ریزی، مدیریت (خودرهبری، یادگیری مستقل، مدیریت زمان، مدیریت استرس)، مهارت ارتباط بین فردی، خودباوری و خودپنداره مثبت نیز به اهداف درس تربیت‌بدنی افزوده شود. این تحقیق نشان می‌دهد در کشورهای توسعه‌یافته به مسایل فوق در کنار تربیت جسمانی اهمیت زیادی داده می‌شود. همچنین در برنامه کشورهای مورد مطالعه، استانداردهای آموزشی برای هر پایه و مقطع طراحی شده است که می‌بایست در ایران نیز چنین کاری انجام شود تا عناصر برنامه درسی قابل ارزیابی و بررسی علمی باشند. به صورت کلی نتایج پژوهش در این قسمت با نتایج پژوهش‌های امید قنبری و درخشان (۲۰۱۷)، نیو (۲۰۱۷) و زندی و فراهانی (۲۰۰۸) همخوان و هم‌راستا است. پژوهشی که نتایجش مغایر با نتایج پژوهش حاضر باشد مشاهده نگردید.

راهبردهای اثربخشی تدریس تربیت‌بدنی در مدارس ابتدایی شامل: روش تدریس (به کارگیری شیوه‌های نوین تدریس و روش تدریس به صورت فعال)، ارزشیابی (مستمر، هدفمند) و ایجاد کلاس‌های جذاب است. از جمله پژوهش‌هایی که به این مسئله پرداخته‌اند، امید قنبری و درخشان (۲۰۱۷) است. ایشان در پژوهشی دریافتند عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱-

---

1. Niu
2. Husain
3. Belajozef

اهداف آموزشی ۲- بودجه ۳- تجربه معلمان تربیت‌بدنی ۶- نگرش (مسئولان، دانش‌آموزان و معلمان) ۷- محتوای آموزشی ۸- ارزشیابی ۹- شیوه تدریس ۱۰- تخصص معلمان تربیت‌بدنی ۱۱- برنامه آموزشی ۱۲- امکانات. تسلیمی و بابویی (۱۳۹۷) در پژوهش خود عنوان نمودند ارزشیابی هماهنگ و متمرکز درس تربیت‌بدنی، تأثیر مثبتی بر روند اجرای درس تربیت‌بدنی در مدارس دارد.

سانگ^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی دریافت با استفاده از روش ادبی، روش مشاهده کلاس و روش مطالعه موردی، می‌توان نقش معلمان و دانش‌آموزان تحت مفهوم تدریس سازنده گرایانه را با دانش آموز به عنوان موضوع تدریس تغییر داد و دانش‌آموزان را از طریق تفکر مستقل و بحث گروهی، که تلاش‌های فعال در بهبود تدریس آموزش دوره نظری آموزش جسمانی است، پرورش دهند. چن و ژیانو^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی، عنوان نمودند چهار نوع تعامل معلم و دانش‌آموز در کلاس‌های ورزشی مدارس ابتدایی وجود دارد که از طریق آن تعامل گروهی میان معلم و دانش‌آموزان بیشتر بود. همچنین نتایج نشان داد مشکلات در تعامل مدرسه کلاس رسمی، ناکارآمدی و تعامل نابرابر است. در حالی که عوامل تأثیرگذار اصلی رفتارهای تعاملی عامل معلم، عامل دانشجو، محتوای آموزشی، رسانه تدریس، محیط آموزشی و غیره را پوشش می‌دهد که بخش اصلی آن عامل آموزش است. بنابراین نتایج پژوهش در این قسمت با نتایج پژوهش‌های تسلیمی و بابویی (۲۰۱۸)، امیدی قنبری و درخشان (۲۰۱۷)، سانگ (۲۰۱۹)، چن و ژیانو (۲۰۱۷) و نیو^۳ (۲۰۱۷)، همخوان و هم‌راستا است.

همچنین مشخص گردید شرایط مداخله‌گر در اثربخشی روش تدریس درس تربیت‌بدنی شامل بودجه، نگرش والدین، نگرش مسئولین و نگرش دانش‌آموزان است. امیدی قنبری و درخشان (۲۰۱۷) در پژوهش خود به عامل بودجه به عنوان یکی از عوامل اثرگذار در کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی اشاره کرده بود. رضوی و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی، عوامل مؤثر در ارتقاء جایگاه درس تربیت‌بدنی در مدارس را بررسی نمودند و دریافتند عواملی همچون تخصص معلمان، بعد روانی، نگرش و شناخت گروه‌های مرتبط، نظارت و ارزشیابی و امکانات و تجهیزات به ترتیب مهمترین عوامل مؤثر در ارتقاء جایگاه درس تربیت‌بدنی شناخته شدند. بنابراین نتایج پژوهش در این قسمت با نتایج پژوهش‌های امیدی قنبری و درخشان (۲۰۱۷) و رضوی و همکاران (۱۳۹۳)، همخوان و هم‌راستا است.

همان‌گونه که می‌توان از نتایج این پژوهش نتیجه گرفت که بر نقش و اهمیت درس تربیت‌بدنی در کشور، اشاره زیادی شده بود. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصل سوم آن به آموزش پرورش و تربیت‌بدنی اشاره و تأکید شده است؛ سلامت و تندرستی در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، که در آن برخورداری جامعه ایرانی از سلامت و... مورد تأکید قرار گرفته است. تربیت‌بدنی و ورزش

-
1. Song
  2. Chen & Xiao
  3. Niu

در برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران در موارد ۹، ۱۳، ۱۷ و ۱۹ مورد تأکید قرار گرفته است. تربیت بدنی و ورزش در سند تحول بنیادین وزارت آموزش و پرورش (کاتوزیان و همکاران، ۱۳۹۴، ۲۵)، به مدیران آموزش و پرورش کشور توصیه می‌شود که شرایط لازم برای پیاده‌سازی هر چه بهتر برنامه درسی معلمان فراهم آورند.

از سوی دیگر، هشت مدل تدریس یا آموزش، برای درس تربیت بدنی در مدارس وجود دارد. این مدل‌ها شامل آموزش مستقیم، آموزش انفرادی، یادگیری مشارکتی، تعلیم و تربیت ورزشی، تدریس از طریق همتا، تدریس مبتنی بر تحقیق، بازی‌های ورزشی - تاکتیکی و آموزش مسئولیت‌پذیری شخصی و اجتماعی است (آزمون، ۱۳۹۳، ۱۲؛ لقمانی همکاران، ۱۳۹۷، ۵۳). معلمان تربیت بدنی می‌توانند از هر یک از این الگوها برای تدریس خود استفاده نمایند. اما به منظور اثربخشی بهتر روش تدریس خود، پیشنهاد می‌گردد از نتایج پژوهش حاضر استفاده نمایند تا به نتایج دلخواه خود دست یابند.

منابع

1. Assadians, S., Piri, M., Saadatfar, M. (2017). Effective Teaching in Higher Education Based on Teachers' Professional Experiences and its Relation to Self-Reporting Teaching. *Higher Education Curriculum Studies Quarterly*, 8 (15), 134-113. (Persian)
2. Azmoon, J. (2014). Moving from methods to teaching patterns to physical education; choice or necessity? *Developmental Physical Education*, 14 (4), 12-17. (Persian)
3. BazarganHarandi, A. (2018). An Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods. Conventional Approaches in the Behavioral Sciences. Meet the publication. 20-27. (Persian)
4. Cai, J., Wang, T. (2010). Conceptions of effective mathematics teaching within a cultural context: perspectives of teachers from China and the United States. *J Math Teacher Educe*, 13, 265-287.
5. Chen, J. (2007). Teachers' conceptions of excellent teaching in middle schools in the north of China. *Asia Pacific Education Review*, 8(2), 288-297. Doi: 10.1007/BF03029263
6. Chen, J. (2016). Exploring middle school students' and parents' conceptions of excellent teaching. *Asia Pacific Journal of Education*, 36(4), 570-582. doi:10.1080/02188791.2015.1005052
7. Chen, J., Wu, D., Cheng, J., Fu, B., Zhang, L., Lu, A. (2017). Application of MOOC Teaching in Sports Course Teaching Practice. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(12), 8089-8097. <https://doi.org/10.12973/ejmste/80770>
8. Chen, S., Xiao, R. (2017). Influence Factors and Strategies of Teacher-Student Interactive Behaviors in Sports Class Teaching. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(10), 7025-7036. <https://doi.org/10.12973/ejmste/78717>
9. Corbin, J., Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research*. 3rd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

10. Darling-Hammond, L. & Youngs, P. (2002). Defining “highly qualified teachers:” what does “scientifically-based research” actually tell us? *Educational Researcher*, 31(13).
11. FathiAzar, E. (2012). *Teaching Methods and Techniques*. Second Edition. Tabriz: Tabriz University Press. (Persian)
12. Fauee, O., Jamalis, M., Yusef, A, Zarina, M., and Omar, Dev. (2009). College student's perception on physical education classes during school days. *European Journal of Social Sciences*, 7(4), 69-76
13. Fullan L (1999). *The Management of sport (Its foundation and application)*. Temple University: 125.
14. Eshraq, A, Kabiri, Z. (2014). The Hierarchy of Teaching Physical Education Lessons. *Development of Physical Education Education*, 15 (1), 16-19. (Persian)
15. Ghorchians, N., Maleki, F. S. (2016). Curriculum In the Education System With Emphasis On Interdisciplinary Approaches. Meshkooch Danesh Tehran (Persian)
16. Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of 800 meta-analyses on achievement*. London: Routledge
17. Husain, M. Z., Hasan, A., Wahab, N. B. A., Jantan, J. (2015). Determining Teaching Effectiveness for Physical Education Teacher. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 172, 733 –740.doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.426
18. Jahandideh, M. A, Lotfi, Gh. (2016). Collaborative Learning, a New Approach to Physical Education Training. *Development of Physical Education Education*, 16 (3), 12-15. (Persian)
19. Kaiser, G., Vollstedt, M. (2007). Teachers’ views on effective mathematics teaching: commentaries from a European perspective. *ZDM Math Educ*, 39,341–348
20. Katouzian, B., Mirzazadeh, Z. S., AzKerasoli, G. (2017). Qualitative Dynamics and Research Design: Choosing from Five Approaches (Narrative Studies, Phenomenology, Fundamental Data Theory, Ethnography, Case Study). Translated by: Danaeifard, Hassan, Eshraqi-Saffar Publications. 25. (Persian)
21. Loghmani, M., Gholidahaneh, M., Hassannejad, M. (2018). The Effect of Physical Educator's Teaching Styles on Student's Goal Orientation. *Research on Educational sport*, 6(15), 53-72. (Persian)
22. Meng, L., Muñoz, M. A., Wu, D. (2016). Teachers’ perceptions of effective teaching: a theory-based exploratory study of teachers from China. *Educ Psychol*, 36, 461–480
23. Niu, J. (2017). The Present Situation and the Development Research of Sports Teaching in China's Colleges and Universities. International Conference on Advanced Education, Psychology and Sports Science: 133.
24. Omid, GR. Derakhan, N. (2017). Analysis of Factors Influencing Quality of Physical Education Course in Secondary Schools from the Perspective of Sport Teachers. 3rd National Conference on Sport Science and Physical Education of Iran. (Persian)
25. Quennerstedt, M., Ohman, M., Eriksson, C. (2008). Physical education in Sweden a national evaluation. School of Health and Medical science, Orebro University, educate online: 1-17.
26. Raiola, G., Di tore, P. A. (2017). Motor learning in sports science: different theoretical frameworks for different teaching methods. *Journal of Sport Science* 10 (2017) suppl 1: 50-56.

27. Razavi, M. H., Rouhani, Z, Firouzabadi, A. (2014). An Analysis of Factors Affecting Promotion of Physical Education Course in Schools. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 10 (19), 69-80. (Persian)
28. Shang, H.(2018). Research on Innovation Teaching of Physical Education in College. Proceedings of the 2018 2nd International Conference on Management, Education and Social Science (ICMESS 2018). <https://dx.doi.org/10.2991/icmess-18.2018.335>.
29. Smith, M. A., Pierre, P. (2009). Secondary students' perceptions of enjoyment in physical education: an American and English perspective, *Physical Educator*, 66(4):81-89.
30. Song, H. (2019). Application of the Concept of "Constructivism" in the Teaching of Physical Education Theory Taking the Theoretical Course of Leisure Sports Major as an Example. Proceedings of the 3rd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2019).
31. Taslimi, Z., Baboee, H. (2018). Coordinated and Focused Evaluation of Physical Education in Schools: A Qualitative Study, *Research on Educational sport*, 6(14), 45-66. (Persian)
32. Watkins, D. A. & Zhang, Q. (2006). *The good teacher: a cross-cultural perspective*. In D. McInerney, M. Dowson, & S. van Etten (Eds.), *Effective schools* (pp. 185-204). Greenwich: Connecticut Information Age Publishing.
33. Witcher, A. E. Onwuegbuzie, A. J. & Minor, L. C. (2001). Characteristics of effective teachers: perceptions of preservice teachers. *Research in the Schools*, 8(2), 5-45
34. Yaghobi, Y. GholiporMoghadam, F. (2012). Investigating the Characteristics of Effective Teaching from the Viewpoints of Langrood Nursing and Midwifery Students. *Research in Medical Education*, 492, 34-40. (Persian)
35. Zandi, B. Farahani, A. (2008). A Comparative Study of the Status of Physical Education in Iran with American and Canadian Countries. *Journal of Motor Science and Sport*, 97-109. (Persian).

ارجاع دهی

نادری، سمیه؛ بهرامی، شهاب؛ اسمعیلی، محسن. (۱۳۹۹).
 ارائه مدل راهکارهای بهبود اثربخشی روش تدریس ورزش در مدارس ابتدایی ایران با
 رویکرد گراند تئوری. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۰): ۷۸-۱۵۹.
 شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2019.7775.1723

Naderi, S; Bahrami, Sh; Esmaeeli, M. (2020). Presentation the Model of Strategies for Improving the Effectiveness of Sports Teaching Methods in Primary Schools in Iran with a Grounded Theory Approach. *Research on Educational Sport*, 8(20): 159-78. (Persian). DOI: 10.22089/res.2019.7775.1723

Presentation the Model of strategies for improving the effectiveness of Sports teaching methods in primary schools in Iran with a grounded theory approach

S. Naderi¹, Sh. Bahrami², M. Esmaeeli³

1. PhD student of Department of Sport Management, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran
2. Assistant Professor, Department of Sport Management, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran (Corresponding Author)
3. Assistant Professor, Department of Sport Management, Sport Sciences Research Institute, Tehran, Iran

Received: 2019/08/17

Accepted: 2019/12/09

Abstract

The purpose of this study was to present a model of strategies for improving the effectiveness of Sports teaching methods in primary schools in Iran with the grounded theory approach. This research had a qualitative approach and the method of data theory (grounded theory) has been used as a research method. The method of data collection, the study of theoretical fundamentals and open and deep interviews with 13 outstanding professors in the field of sports management specializing in the field of sports schools as well as elite country teachers of the country. Sampling method was purposefully and to the extent of theoretical saturation. The validity of this research was examined by interviewees and then specialist professors and confirmed. Reliability was also achieved through the use of the results of the audit process of the results of 77.9%. For data analysis, continuous comparison method has been used during three stages of open, axial and selective coding. Analysis of the data showed that 23 conceptual codes and 13 main categories are the most important strategies for improving the effectiveness of the teaching method of sport in primary schools of Iran. It was suggested to teachers and practitioners of physical education courses to evaluate the effectiveness of the teaching method of the strategies extracted from this research (teaching method (applying new teaching methods and active teaching method), evaluation (continuous, purposeful). And create attractive classes).

Keywords: Physical Education Lesson, Physical Education Lesson Teacher, Foundation Data Theory, Elementary Schools

---

-
1. Email: ahmad_naderi12@yahoo.com
  2. Email: bahramishahab@yahoo.com
  3. Email: m.esmaeili@ssrc.ac.ir